

Brusel 13. prosince 2021
(OR. en)

14932/21

AGRI 636
PHYTOSAN 37
AGRILEG 268

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	10. prosince 2021
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2021) 787 final
Předmět:	ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ o zkušenostech získaných při rozšíření systému rostlinolékařských pasů na veškeré přemísťování rostlin k pěstování na území Unie

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2021) 787 final.

Příloha: COM(2021) 787 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 10.12.2021
COM(2021) 787 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**o zkušenostech získaných při rozšíření systému rostlinolékařských pasů na veškeré
přemísťování rostlin k pěstování na území Unie**

Obsah

1	ÚVOD	3
2	ROZŠÍŘENÍ SYSTÉMU ROSTLINOLÉKAŘSKÝCH PASŮ NA VŠECHNY ROSTLINY K PĚSTOVÁNÍ	5
3	DALŠÍ PRVKY SYSTÉMU ROSTLINOLÉKAŘSKÝCH PASŮ UVEDENÉ V DOTAZNÍKU	6
3.1	Harmonizovaný formát rostlinolékařského pasu	6
3.2	Připojování rostlinolékařského pasu k obchodní jednotce	6
3.3	Požadavky na oprávněné provozovatele, kteří vydávají rostlinolékařské pasy.....	7
3.4	Opatření pro prodejce na dálku – vydání rostlinolékařského pasu pro konečného uživatele	8
3.5	Elektronické rostlinolékařské pasy	9
3.6	Regulované nekaranténní škodlivé organismy (RNŠO).....	9
3.7	Obecné povědomí o rostlinolékařských pasech.....	10
4	ZÁVĚRY	11

SEZNAM ZKRATEK

GŘ SANTE: Generální ředitelství pro zdraví a bezpečnost potravin

EU: Evropská unie

RNŠO: regulované nekaranténní škodlivé organismy

ŠO: karanténní škodlivé organismy pro Unii

1 ÚVOD

V posledních téměř dvaceti letech, až do roku 2019, představovala právní rámec EU v oblasti zdraví rostlin směrnice Rady 2000/29/ES¹. Směrnice zahrnovala koncept rostlinolékařských pasů jako smluveného označení vytvořeného s cílem vyvážit volný obchod s rostlinným materiálem v celé EU a ochranu území Unie před rozšiřováním regulovaných škodlivých organismů rostlin v EU. Rostlinolékařský pas se začal používat jako doprovodný dokument rostlinného materiálu přemísťovaného mezi členskými státy a nahradil rostlinolékařské osvědčení, což je mezinárodní dokument podle Mezinárodní úmluvy o ochraně rostlin. Rostlinolékařské pasy byly rovněž určeny k použití pro přemísťování rostlin uvnitř členského státu, aby se potvrdilo, že tyto rostliny splňují příslušné požadavky právních předpisů EU na zdraví rostlin. Úřední kontroly rostlinolékařských pasů se nyní také měly provádět v místě produkce rostlinného materiálu (v prostorách provozovatele), nikoli na hranicích nebo v místě určení, a byla zavedena povinnost registrace provozovatelů, kteří manipulují s regulovanými rostlinami a rostlinnými materiály a vydávají rostlinolékařské pasy.

Podle směrnice Rady 2000/29/ES byl do roku 2019 rostlinolékařský pas vyžadován pouze pro stanovené druhy rostlin a osiva a pro určité druhy rostlinného materiálu, s kterými souvisejí konkrétně určená fytosanitární rizika. Při přípravě nového nařízení o zdraví rostlin (nařízení (EU) 2016/2031²) se však vycházelo z toho, že systém rostlinolékařských pasů nefunguje v plném rozsahu, a bylo dohodnuto, že požadavek, aby byla rostlina doprovázena rostlinolékařským pasem, bude rozšířen na větší rozsah osiva, a zejména na všechny rostliny k pěstování³. Rozšíření systému rostlinolékařských pasů na všechny rostliny k pěstování bylo doplněno o některá další ustanovení s cílem posílit systém rostlinolékařských pasů, zvýšit jeho odolnost a spolehlivost a zlepšit jeho uznávání, zejména ze strany profesionálních provozovatelů. Mezi hlavní změny patřilo zavedení harmonizovaného formátu rostlinolékařského pasu; povinnost provozovatelů připojit rostlinolékařský pas k obchodní jednotce rostlin nebo rostlinného materiálu nebo k jejich obalu, balíku nebo kontejneru a povinnost provozovatelů zajistit výsledovatelnost rostlin nebo rostlinného materiálu a provádět šetření pro účely vydávání rostlinolékařského pasu.

Podle čl. 79 odst. 6 nařízení (EU) 2016/2031 je Komise povinna předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu o zkušenostech získaných při rozšíření systému rostlinolékařských pasů na veškeré přemísťování rostlin k pěstování na území Unie, včetně jasné analýzy nákladů a přínosů pro provozovatele, případně doplněnou o legislativní návrh. Tato zpráva se zabývá těmito požadavky.

¹Úř. věst. L 169, 10.7.2000, s. 1.

² Úř. věst. L 317, 23.11.2016, s. 4.

³ To se týká všech druhů rostlin a všech typů (např. rostlin v květináčích, stromů a keřů, semenáčků, roubovanců, podnoží atd.), s nimiž se obchoduje a které umožňují jejich další pěstování a růst.

Za účelem splnění těchto požadavků prošetřila Komise všechny dostupné důkazy. Vzhledem k tomu, že legislativní změna se začala uplatňovat až v prosinci 2019 a analýza byla provedena v únoru 2021, nebylo možné použít veřejně dostupné údaje. Pro členské státy navíc není stanovena žádná povinnost podávat zprávy o aspektech, které by bylo třeba vyhodnotit, ani nejsou zatím dostupné žádné výsledky auditů provádění systému rostlinolékařských pasů v členských státech. Jediným dostupným postupem k získání důkazů, které by umožnily plnit požadavky na podávání zpráv, bylo proto přímé dotazování hospodářských subjektů a správních orgánů podílejících se na řízení a provádění obchodu s rostlinami v EU, neboť právě jich se legislativní změny týkají. Za tímto účelem Komise navrhla dotazník se 70 otázkami, který byl schválen členskými státy a sdruženími v EU. Cílem otázek bylo získat výsledky týkající se zkušeností získaných při rozšíření rostlinolékařského pasu na všechna přemísťování rostlin k pěstování, jakož i nákladů, přínosů a dopadů za účelem provedení analýzy nákladů a přínosů. Dotazník⁴ byl zaslán 27 státním organizacím ochrany rostlin členských států a příslušným certifikačním orgánům a 48 příslušným sdružením na úrovni EU. Sdružení na úrovni členských států, provozovatelé a široká veřejnost měli k dotazníku přístup na internetových stránkách GŘ SANTE. V druhém případě Komise a státní organizace ochrany rostlin v EU pomáhaly s propagací dotazníků prostřednictvím sociálních médií a dalších kanálů. Celkem bylo získáno 177 odpovědí od 25 členských států. Míra účasti se u jednotlivých kategorií zúčastněných stran lišila následovně: 24 státních organizací ochrany rostlin⁵, 9 certifikačních orgánů ze 7 členských států⁶, 43 provozovatelů z 10 členských států⁷, 44 vnitrostátních sdružení ze 13 členských států⁸, 50 odpovědí občanů z 5 členských států⁹ a 7 sdružení na úrovni EU.

Na podporu této zprávy vypracovala Komise technickou zprávu¹⁰ s informacemi o získané zpětné vazbě a rozsáhlou analýzu této zpětné vazby, která je veřejně dostupná.

Analýzu Komise komplikují tři faktory: zaprvé, příspěvek příslušných certifikačních orgánů, provozovatelů, sdružení a občanů byl velmi omezený, a proto nemůže být analýza pro tyto skupiny zúčastněných stran průkazná; za druhé, velmi krátká doba mezi začátkem použitelnosti různých ustanovení a žádostí o zpětnou vazbu; a za třetí, dopad pandemie COVID-19 na obchod a činnosti související s oblastí působnosti této zprávy.

Vzhledem k výše uvedeným omezením nebylo možné v některých případech vyvodit závěry o zkušenostech získaných při rozšíření systému rostlinolékařských pasů na všechna přemísťování rostlin k pěstování na území Unie. Posouzení nákladů a přínosů spojených s rozšířením systému rostlinolékařských pasů na všechna přemísťování rostlin k pěstování pro provozovatele bylo provedeno v nejvyšším možném rozsahu z důvodu rozptýlené zpětné vazby na požadované kvantitativní údaje a jejich nedostupnosti z jiných zdrojů. Místo toho byla provedena hloubková kvalitativní analýza nákladů a přínosů. Z těchto důvodů se nakonec Komise rozhodla určit témata, která by měla být dále diskutována.

⁴ <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/PH-art-79-PP-portal>

⁵ AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, FI, FR, GR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SK, SE.

⁶ DE, FI, FR, NL, PL, SI, SE.

⁷ AT, CZ, DE, ES, FR, IT, NL, PT, SK, SE.

⁸ AT, BE, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, IT, LT, NL, PL, SE.

⁹ BE, DE, FR, NL, PL.

¹⁰ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC126789>

2 ROZŠÍŘENÍ SYSTÉMU ROSTLINOLÉKAŘSKÝCH PASŮ NA VŠECHNY ROSTLINY K PĚSTOVÁNÍ

Článek 79 nařízení (EU) 2016/2031 zavedl povinnost, aby všechny rostliny k pěstování, kromě semen, byly při přemísťování na území Unie vybaveny rostlinolékařským pasem.

Cílem rozšíření systému rostlinolékařských pasů je zvýšit účinnost ochrany proti karanténním škodlivým organismům pro Unii (ŠO), zlepšit připravenost na identifikaci nových škodlivých organismů rostlin s významem pro EU a zajistit jednotné uplatňování politiky a lepší porozumění a povědomí příslušných zúčastněných stran. Polovina respondentů vnímala toto rozšíření jako pozitivní krok ke zvýšení výsledovatelnosti rostlin a většina zúčastněných stran považovala účinnost ochrany rostlin proti karanténním škodlivým organismům za vyšší nebo stejnou. Většina respondentů hodnotila připravenost na identifikaci nových škodlivých organismů rostlin s významem pro EU jako lepší nebo stejnou a porozumění a povědomí příslušných zúčastněných stran bylo většinou respondentů rovněž hodnoceno jako lepší nebo stejné.

Oproti tomu rozšíření systému rostlinolékařských pasů (přechod na toto nové pravidlo a jeho uplatňování a celková složitost procesu vydávání nebo nahrazování rostlinolékařského pasu) považovaly přibližně dvě třetiny zúčastněných stran za zatěžující a složité a jen přibližně čtvrtina považovala změnu za zvládnutelnou nebo nezaznamenala žádné změny. Takové vnímání změn může kromě určitých specifických aspektů, kterými se zabývají následující oddíly této zprávy, souviset s krátkým časovým obdobím mezi začátkem uplatňování nových pravidel a provedením hodnocení v rámci této zprávy (prosinec 2019 – únor 2021).

S cílem určit skupiny rostlin, se kterými se pojilo nejvíce technických problémů, byly zúčastněné strany požádány, aby uvedly až tři rostliny nebo skupiny rostlin, u nichž se v důsledku rozšíření rostlinolékařského pasu na všechny rostliny k pěstování setkaly s nejvyšším počtem technických problémů. Prvními třemi skupinami byly okrasné rostliny k pěstování, osiva a ovocné rostliny k pěstování. V odpovědi na opačnou otázku, tj. se kterými třemi skupinami se pojilo nejméně technických problémů, vyjmenovaly zúčastněné strany tytéž tři skupiny, avšak s nižším počtem odpovědí.

V souvislosti s rozšířením rostlinolékařského pasu na všechny rostliny k pěstování došlo k personálním změnám a změnám v pracovní zátěži provozovatelů a státních organizací ochrany rostlin. Dopad na pracovní zátěž státních organizací ochrany rostlin byl výraznější než personální změny. To lze vysvětlit tím, že některé instituce dosáhly svého maximálního počtu zaměstnanců a navzdory zvýšené pracovní zátěži nemají možnost počet zaměstnanců zvýšit. Tato změna neměla jednotný dopad na zaměstnance všech provozovatelů, neboť více než polovina z nich uvedla, že nedošlo k žádným změnám nebo že nemá žádné stanovisko, zatímco jiní uváděli jak zvýšení, tak snížení. U více než poloviny provozovatelů, kteří v dotazníku odpovídali, se tím však zvýšila pracovní zátěž.

3 DALŠÍ PRVKY SYSTÉMU ROSTLINOLÉKAŘSKÝCH PASŮ UVEDENÉ V DOTAZNÍKU

3.1 Harmonizovaný formát rostlinolékařského pasu

Článek 83 nařízení (EU) 2016/2031 zavedl společný formát rostlinolékařského pasu pro všechny členské státy¹¹, aby byly zajištěny jednotné podmínky pro provádění tohoto nařízení. Zdá se, že tuto změnu zúčastněné strany přijaly, protože většina zúčastněných stran, které na dotazník odpověděly, považuje přechod na tento nový požadavek za zvládnutelný nebo snadný. Také provádění a složitost této změny byly hodnoceny poměrně kladně, neboť v rámci tohoto dotazníku byl počet kladných odpovědí zúčastněných stran vyšší než počet negativních odpovědí¹².

V souvislosti se zavedením harmonizovaného formátu rostlinolékařského pasu došlo k personálním změnám a změnám v pracovní zátěži provozovatelů a státních organizací ochrany rostlin. Změna měla podobný dopad na zaměstnance a pracovní zátěž provozovatelů, ale větší dopad na pracovní zátěž státních organizací ochrany rostlin.

3.2 Připojování rostlinolékařského pasu k obchodní jednotce

Článek 88 nařízení (EU) 2016/2031 zavedl povinnost pro profesionální provozovatele připojit rostlinolékařský pas k obchodní jednotce dané rostliny, rostlinného produktu a jiných předmětů před tím, než jsou přemístěny na území Unie, aby se zvýšila výsledovatelnost rostlin, snížilo riziko přemísťování škodlivých organismů rostlin a zvýšilo uznávání rostlinolékařského systému EU mezi zúčastněnými stranami. Z odpovědí zúčastněných stran v dotazníku vyplývá, že se jednalo o jednu z nejsložitějších změn zavedených nařízením, což může být jeden z důvodů, proč většina zúčastněných stran považovala rozšíření systému rostlinolékařských pasů na všechny rostliny k pěstování za zatěžující a náročné (viz oddíl 2).

Celkem 65 % zúčastněných stran označilo přechod na tento nový požadavek za zatěžující nebo velmi zatěžující, 81 % zúčastněných stran uvedlo, že je jeho provádění náročné nebo mnohem náročnější (v porovnání s předchozími požadavky), a polovina zúčastněných stran považuje komplexnost procesu vydávání nebo nahrazování rostlinolékařského pasu za složitější.

Ukázalo se také, že náročné je pro ně rovněž připojování rostlinolékařských pasů k některým druhům rostlin, jako jsou trávníky v rolích, dřevěné kulatiny, zásilky s více malými partiemi, partie s více druhy nebo květináče s více druhy.

Zatímco státní organizace ochrany rostlin se domnívaly, že připojení rostlinolékařského pasu k obchodní jednotce bylo užitečné a že přispělo ke zvýšení prevence¹³, provozovatelé měli

¹¹ Úř. věst. L 331, 14.12.2017, s. 44.

¹² Zúčastněné strany, které odpověděly na dotazník, hodnotily přechod na společný formát rostlinolékařského pasu kladně v 68 % případů (oproti 28,9 % negativních hodnocení), jeho provádění hodnotily kladně v 56 % případů (oproti 39 % negativních hodnocení) a složitost byla hodnocena kladně v 50 % případů (oproti 43 % negativních hodnocení).

¹³ Z celkových 24 státních organizací ochrany rostlin, které na dotazník odpověděly, jich 17 považovalo připojení za užitečné a dle 14 z nich přispělo ke zvýšení prevence.

opačný názor (není užitečné a nepřispělo ke zvýšení prevence¹⁴). Provozovatelé proto navrhli, aby bylo možné rostlinolékařský pas zahrnout do dodacích dokumentů, např. faktur, a zavést elektronickou verzi rostlinolékařského pasu.

V souvislosti s připojením rostlinolékařského pasu k obchodní jednotce došlo k personálním změnám a změnám v pracovní zátěži provozovatelů a státních organizací ochrany rostlin. Tato změna měla větší dopad na pracovní zátěž státních organizací ochrany rostlin než na pracovní zátěž provozovatelů.

Požadavek na připojení rostlinolékařského pasu k obchodní jednotce znamenal pro provozovatele a dodavatelský řetězec kromě administrativní zátěže také dodatečné náklady a čas, zejména u některých druhů materiálů, nebo potřebu nových systémů či zařízení informačních technologií. Všechny zúčastněné strany rovněž odpověděly, že v souvislosti s přechodem na nová pravidla týkající se rostlinolékařských pasů bylo rovněž nutné provozovatele intenzivně informovat.

3.3 Požadavky na oprávněné provozovatele, kteří vydávají rostlinolékařské pasy

V zájmu zajištění jednotného uplatňování systému rostlinolékařských pasů a zvýšení důvěryhodnosti informací obsažených v samotném rostlinolékařském pasu zavedlo nařízení (EU) 2016/2031 nové požadavky, které musí provozovatelé vydávající rostlinolékařské pasy splňovat, a to tak, že stanovilo pravidla pro zajištění výsledovatelnosti rostlin, podmínky pro šetření, podmínky pro oprávnění profesionálních provozovatelů k vydávání rostlinolékařských pasů a povinnosti těchto oprávněných provozovatelů (články 69, 87, 89 a 90). Pro státní organizace ochrany rostlin byla také stanovena podrobná pravidla pro registraci profesionálních provozovatelů (články 65 a 66) a pro oprávnění profesionálních provozovatelů k vydávání rostlinolékařských pasů (článek 89).

Ačkoli by rostlinolékařský pas měli zpravidla vydávat oprávnění provozovatelé, bylo tomu tak pouze v dvanácti z 24 členských států, které odpověděly na dotazník. Z ostatních dvanácti států, které na dotazník odpověděly, byly v šesti případech rostlinolékařské pasy většinou vydávány příslušnými orgány, ve třech oprávněnými provozovateli i příslušnými orgány a ve zbylých třech se to lišilo v závislosti na komoditě.

Poměrně obecná shoda (více než 70 % respondentů) panovala však v tom, že není nutné, aby příslušný orgán vydával rostlinolékařské pasy pro určité rostliny, rostlinné produkty či jiné předměty. Pouze v menšině členských států (sedm z 24) vybírají orgány veřejné správy od provozovatelů poplatky za oprávnění vydávat rostlinolékařské pasy.

U některých členských států docházelo při registraci profesionálních provozovatelů podle článku 65 k určitým zpožděním. Ke dni vyplnění dotazníku byli ve třinácti z 23 členských států, jejichž státní organizace ochrany rostlin na tuto otázku odpověděly, všichni profesionální provozovatelé podle ustanovení článku 65 již zaregistrováni. V ostatních členských státech byl tento proces zahájen. Ve druhé zmíněné skupině členských států jsou zpoždění způsobena tím, že v nich jsou noví provozovatelé, kteří dříve rostlinolékařské pasy

¹⁴ Z celkových 43 provozovatelů, které na dotazník odpověděli, nebylo dle 27 provozovatelů užitečné a dle 30 provozovatelů nepřispělo ke zvýšení prevence.

nevydávali, nutností zavést nový informační systém pro registraci nebo nedostatkem informací o prodejcích na dálku.

Článek 89 nařízení (EU) 2016/2031 o oprávnění profesionálních provozovatelů k vydávání rostlinolékařských pasů byl doplněn nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/827¹⁵. Článek 2 tohoto nařízení zavádí povinnost příslušných orgánů zajistit, aby profesionální provozovatelé měli přístup k technickým pokynům o kritériích, která je třeba splnit při šetřeních týkajících se vydávání rostlinolékařských pasů. Ke dni vyplnění dotazníku polovina státních organizací ochrany rostlin odpověděla, že již tyto technické pokyny poskytla, druhá polovina odpověděla, že tak zatím neučinila. Z provozovatelů, kteří odpověděli, bylo vyšší procento těch, kteří již technické pokyny obdrželi, než těch, kteří dosud takovou dokumentaci neobdrželi. Pouze menšina provozovatelů ve svých odpovědích hodnotila kvalitu poskytovaných pokynů jako nedostatečnou, ostatní ji většinou hodnotili jako průměrnou nebo dobrou. Je však třeba připomenout, že nařízení 2019/827 bylo použitelné od 14. prosince 2020 a dotazník byl spuštěn v únoru 2021.

Dalším aspektem, který se díky novým požadavkům na oprávněné provozovatele, kteří vydávají rostlinolékařské pasy, zlepšil, je možnost identifikovat škodlivé organismy, neboť provozovatelé jsou odpovědní za šetření za účelem vydání rostlinolékařského pasu. Téměř polovina provozovatelů, kteří na dotazník odpověděli, uvedla, že k zajištění zjištění výskytu karanténních škodlivých organismů ve svých provozovnách využívají své vlastní odborné znalosti, zatímco 44,2 % provozovatelů uvedlo, že využívají externích odborníků.

V souvislosti s novými požadavky na oprávněné provozovatele, kteří vydávají rostlinolékařské pasy, došlo k personálním změnám a změnám v pracovní zátěži provozovatelů a státních organizací ochrany rostlin, což zvýšilo pracovní zátěž provozovatelů i státních organizací ochrany rostlin.

Šestnáct státních organizací ochrany rostlin poskytlo údaje o celkovém počtu registrovaných provozovatelů a oprávněných provozovatelů vázaných povinnostmi souvisejícími s rostlinolékařským pasem za roky 2018, 2019 a 2020. Podle poskytnutých údajů se od roku 2019 celkový počet registrovaných provozovatelů zvýšil o 17 %. Kromě toho se celkový počet profesionálních provozovatelů oprávněných k vydávání rostlinolékařských pasů mezi lety 2019 a 2020 více než zdvojnásobil.

3.4 Opatření pro prodejce na dálku – vydání rostlinolékařského pasu pro konečného uživatele

Článek 81 nařízení (EU) 2016/2031 zavádí výjimku z povinnosti, aby byly rostliny doprovázeny rostlinolékařským pasem, pokud jsou dodávány přímo konečnému uživateli, ale tuto výjimku nelze uplatnit, jsou-li rostliny získávány nákupem prostřednictvím smluv uzavřených na dálku. Ačkoli tento požadavek považovala za přiměřený přibližně polovina respondentů, přibližně 40 % jej považovalo za zbytečný nebo zatěžující. Mezi různými skupinami zúčastněných stran, které odpověděly na dotazník, byl významný rozdíl: zatímco více než polovina státních organizací ochrany rostlin považovala tento požadavek za přiměřený, tento názor sdílela pouze jedna čtvrtina provozovatelů a více než polovina jej

¹⁵Úř. věst. L 137, 23.5.2019, s. 10.

považovala za zbytečný nebo zatěžující. Provozovatelé v některých specifických odvětvích, např. v oblasti ochrany odrůd rostlin, také považovali dopad ustanovení za nepřiměřený ke svým možnostem.

Názory zúčastněných stran konzultovaných ohledně vymáhání ustanovení o rostlinolékařském pasu pro konečné uživatele, kteří rostliny, rostlinné produkty či jiné předměty nakupují prostřednictvím smluv uzavřených na dálku, byly rovnoměrně rozděleny mezi „přiměřené“ a „nepřiměřené“, ale přibližně 40 % z nich se k této otázce nevyjádřilo. Oproti tomu polovina dotázaných státních organizací ochrany rostlin považovala ustanovení o rostlinolékařských pasech za nedostatečně srozumitelné pro konečné uživatele, kteří nakupují rostliny prostřednictvím smluv uzavřených na dálku, a bylo zjištěno, že různé členské státy zastávají různé přístupy.

Názory na potřebu harmonizovanějšího přístupu k používání rostlinolékařských pasů v souvislosti se smlouvami s konečnými uživateli uzavíranými na dálku byly rovnoměrně rozděleny mezi „nezbytný“ a „zbytečný“, ale přibližně čtvrtina respondentů se k této otázce nevyjádřila.

V důsledku výjimky pro přímé dodávky konečným uživatelům prostřednictvím smluv uzavřených na dálku, které musí obsahovat rostlinolékařský pas, došlo u státních organizací ochrany rostlin a provozovatelů k několika personálním změnám.

3.5 Elektronické rostlinolékařské pasy

Podle článku 88 nařízení (EU) 2016/2031 musí být rostlinolékařský pas k obchodní jednotce fyzicky připojen; čl. 83 odst. 8 však zavádí možnost stanovit prostřednictvím prováděcích aktů technická opatření pro vydávání elektronických rostlinolékařských pasů. Zavedení elektronického rostlinolékařského pasu považovala za proveditelné a užitečné více než polovina respondentů dotazníku. Podrobná analýza odpovědí však ukázala, že jsou mezi různými skupinami zúčastněných stran rozdíly. Elektronický rostlinolékařský pas považuje za neproveditelný pouze jedna z 24 státních organizací ochrany rostlin ve srovnání se čtrnácti ze 43 provozovatelů. Žádná státní organizace ochrany rostlin nepovažuje elektronický rostlinolékařský pas za „neužitečný“, ale dvanáct ze třinácti provozovatelů se k tomuto názoru přiklání. Provozovatelé, kteří uvedli, že považují elektronický rostlinolékařský pas za neproveditelný a neužitečný, jako důvody udávají novou zátěž a náklady, zejména pro malé profesionální provozovatele. Bylo navrženo, aby v případě zavedení elektronického rostlinolékařského pasu bylo možné používat papírovou verzi.

3.6 Regulované nekaranténní škodlivé organismy (RNŠO)

Před vstupem nařízení (EU) 2016/2031 v platnost zaručovaly rostlinolékařské pasy, že obchodovaný rostlinný materiál je prostý karanténních škodlivých organismů. Podle článku 85 tohoto nařízení nyní rostlinolékařský pas potvrzuje, kromě toho, že neobsahuje karanténní škodlivé organismy, také to, že byly splněny požadavky na regulované nekaranténní škodlivé organismy a opatření proti nim.

Z dotazníku jasně vyplynulo, že je potřeba dosáhnout větší soudržnosti mezi nařízením o zdraví rostlin a právními předpisy o produkci rozmnožovacího materiálu rostlin a jeho

uvádění na trh, protože v případě rozmnožovacího materiálu ovoce a ovocných rostlin a rozmnožovacího materiálu révy vinné jsou ustanovení o RNŠO obsaženy jak v právních předpisech o zdraví rostlin, tak i v právních předpisech o rozmnožovacím materiálu rostlin, čímž vznikají nejasnosti ohledně toho, jaké právní požadavky je třeba dodržovat. Je složité vyvodit jakékoli závěry o přínosu nových požadavků na rostlinolékařské pasy ve vztahu k RNŠO, protože počet respondentů hodnotících pravidla jako účinná nebo neúčinná byl rovnoměrně rozdělen, zatímco přibližně třetina respondentů nehodnotila nově rozšířený systém rostlinolékařských pasů ani jako účinný, ani jako neúčinný. Možným důvodem rozdílných názorů je přístup k vydávání osvědčení pro osiva, který zahrnuje víceúrovňový proces obsahující kontroly během postupu vydávání osvědčení a po něm. Několik respondentů nepovažovalo za nutné, aby rostlinolékařský pas obsahoval informace o dodržování požadavků pro RNŠO, protože úřední kontroly v průběhu a po vydávání osvědčení pro osiva již samy o sobě zaručují, že partie obchodovaného osiva RNŠO neobsahují.

Nová pravidla pro rostlinolékařské pasy neměla dopad na účinnost úředních kontrol RNŠO, neboť většina státních organizací ochrany rostlin a příslušných certifikačních orgánů prováděla souběžné úřední kontroly RNŠO a ŠO již předtím, než nařízení (EU) 2016/2031 vstoupilo v platnost. Pouze dvě státní organizace ochrany rostlin a jeden certifikační orgán prohlásily, že od vstupu nařízení o zdraví rostlin v platnost začaly souběžně provádět kontroly RNŠO a ŠO. Jednoznačnou výhodou souběžných kontrol RNŠO a ŠO je, že je většinou provádí stejný inspektor (91 %). Většina úředních kontrol se provádí v místě původu (82 %).

Nařízení (EU) 2016/2031 nemělo významný dopad na počet úředních kontrol RNŠO (42 % příslušných orgánů odpovědělo, že počet úředních kontrol RNŠO souvisejících s rostlinolékařskými pasy zůstal stejný a 33 % respondentů uvedlo, že došlo k nárůstu o méně než 25 %). Rozšíření požadavků na rostlinolékařské pasy nezpůsobilo nárůst počtu případů nesouladu s požadavky a opatřeními týkajícími se RNŠO. V případě nesouladu informovala většina příslušných orgánů dotčený členský stát a zásilku odmítla. Některé příslušné orgány uvedly, že přijaté opatření závisí na konkrétním případě, a jiné se s nevyhovujícími zásilkami dosud nesetkaly.

3.7 Obecné povědomí o rostlinolékařských pasech

Abychom zjistili, jaké povědomí mají občané o požadavcích na rostlinolékařské pasy, obsahoval dotazník také otázky zaměřené na tuto skupinu zúčastněných stran. Více než polovina dotázaných občanů věděla, že rostliny musí být na úrovni podniků vybaveny rostlinolékařským pasem; pouze asi třetina z nich ale věděla, že rostlinolékařský pas musí mít také rostliny zakoupené online. Přestože většina z nich o požadavcích na rostlinolékařské pasy pro rostliny zakoupené online nevěděla, více než polovina považovala tento požadavek za dobrý nápad. Oproti tomu se jen asi třetina domnívala, že je to kontraproduktivní.

4 ZÁVĚRY

Rozšířený systém rostlinolékařských pasů obecně přispěl k dosažení cílů nařízení (EU) 2016/2031, zejména ke zvýšení účinnosti ochrany proti škodlivým organismům, k lepší připravenosti na identifikaci nových škodlivých organismů rostlin s významem pro EU, ke zlepšení porozumění významu zdraví rostlin ze strany příslušných zúčastněných stran a povědomí o něm a zvýšení možnosti identifikace škodlivých organismů.

Rozšíření systému rostlinolékařských pasů na všechny rostliny k pěstování však většina zúčastněných stran považuje za zatěžující a složité. Ze zpětné vazby od zúčastněných stran navíc vyplývá, že přechod na nové požadavky nebyl vždy bezproblémový a nová pravidla týkající se rostlinolékařských pasů nebyla vždy srozumitelná, což zpočátku ztěžovalo jejich provádění. Zúčastněné strany se shodly na tom, že nová ustanovení zvýšila ochranu území Unie před škodlivými organismy a že náklady, které uvedly, nejsou významné. Zároveň se však domnívají, že některé požadavky přinášejí dodatečnou administrativní zátěž a související náklady, které jsou vyšší než jimi vnímané dodatečné přínosy. To platí zejména pro nutnost připojit rostlinolékařský pas ke každé jednotlivé obchodní jednotce a pro ustanovení regulující prodej na dálku. Respondenti také uvedli, že celkové fungování odvětví rostlin k pěstování a osiva se nijak výrazně nezměnilo.

Pro zvýšení účinnosti a praktického provádění rozšířeného systému rostlinolékařských pasů a pro zlepšení užitečnosti je potřeba více diskusí s cílem stanovit potenciálně nezbytná cílená vylepšení. Jedná se o 1) ustanovení o připojování rostlinolékařských pasů k obchodním jednotkám a 2) opatření pro prodej na dálku; 3) je potřeba také dále diskutovat možné zavedení elektronického rostlinolékařského pasu a to, jak by tato změna mohla být provedena, aniž by se zbytečně zvyšovala administrativní zátěž pro malé výrobce a aniž by to ohrozilo vysledovatelnost, kterou přináší připojování rostlinolékařských pasů k obchodní jednotce dle v současnosti platných nových pravidel. Jakákoli případná změna nového systému rostlinolékařských pasů by však měla mít omezený rozsah, neboť by se měla týkat především úprav stávajícího systému.